

Disquisitionvm Magicarvm Libri Sex

Delrío, Martín Antonio

Mogvntiae, 1624

Qvæstio II. An numeris arithmeticis aut musicis magica vis vlla insit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62472)

tiones: quarum etiam vltima fortassis falsa est. vix enim ferrum in tantam latitudinem queat extenuari, vt porosum fiat, & aquis immerabile. Sed esto fiat, erit non ratione figuræ, sed ratione quantitatis, quæ re non differt ab ipsa substantia, secundum multos. quæro enim, quâ figurâ velit esse ferrum, circulari, quadra, an pentagona? si dicat, hac vel illa: inferam idem fore si alia sit formata lamina; æquè tenui & lata figura: quod indicium est nihil operari figurâ. si dicat qualibet in figura sufficere illâ extensionem & diductionem ferri; certè fateatur necesse est, à figura hoc non pendere, non minus enim differunt extensio quantitatis, & figura quantitati extensæ impressæ, quàm albedo à superficie parietis dealbati.

Secundo adfert fundamentum illud tertie speciei imaginum. quod iam explosum est.

Tertio præterdit auctoritatem D. Thom. quasi sanctus doctor. d. cap. 104. concesserit, imagines hæc virtutem aliquam de cælo habere, quatenus sunt imagines, & rem constituunt in specie artificiali. Respondeo D. Thomam cum eo capite has superstitiones impugnet, hoc tantum ex persona aduersariorum dixisse, quasi dicat; licet tibi de imaginibus id concederem, de characteribus tamen hoc falsum foret.

Quarto subdit: videri durum & difficile eos omnes damnare, qui talibus vtuntur imaginibus. Respondeo, stultorum esse numerum infinitum; ideo sufficere quod re vera res sit mala, & superstitiosa. Hactenus sufficiant dicta: plura suppeditant, qui ex professo de hac re. l

QVÆSTIO II.

An numeris arithmetiis aut musicis magica vis ulla insit?

RATRES Orthodoxi passim de numerorum connexionem multa philosophantur; ijdem tamen dumtaxat, in hac portione, & connexionem numerali, diuina quædam myteria contemplabantur, nec vllam vim naturalem, vel Magicam, numeris ipsis, quâ tales, tribuebant Pythagoræi verò & Platonici, putidè superstitiosi in hac re fuerunt. Sit.

B Concl. Numerus, qua numerus est, nullâ neq; naturalem, neque supernaturalem vim operandi continet. Hanc qui neget, philosophū negat Andr. Laurétius l. 8. hist. Anatom. q. 10. & probat optime Leonard. Vairus l. 2. de fascino c. 11. & Catholici ceteri, ad vnum, concedunt: præfertim, quotquot numerum, nihil reale esse à rebus numeratis distinctum contendunt. quid enim operetur, quod ipsum solummodò imaginarium est? sed & ab illis concedenda cōclusio, qui volunt esse aliquid reale reb. numeratis superadditum. Fatentur enim, numerum esse quantitatem: quantitas verò per se non est operatiua, nisi forte motus localis, de quo nunc non agitur. Denique quæcumque de figurâ diximus, eadem in numeris locum obtinent. Numerus enim est quantitas discreta, cuius, quàm continuæ, non potest esse maior efficacia.

E Cur igitur (dicat aliquis) annus climactericus homini solet esse lethalis, & octimestris partus minimè vitalis, si nō aliquid momēti numerus habet? Quoad partum octimestrem, id contingit, quia semen humanum multiplex est. quoddam perficit fœtū septimo mense, & tunc fœtus post sextum mensem conatur exire: quod si non reperit magnam resistentiam, tunc validus exit & robustus; si verò reperit, continua illa mensis pugna debilitatur, & octavo

nus l. 16. de variet. & l. 18. de subtilitat. Ciruelus sup. & Bap. Segnus l. de vero studio Christiano c. 7.

Langius d. ep. 34. Medinad c. 7. fol. 72. Ananias d. l. 4. Carda-

mente debilis atque inualidus admodum prodit in lucem. Aliud semen perficit fœtum non tantum mense, & tunc fœtus ante hunc mensem non conatur exire, soletque adeo robustus esse, vt impedimenta cuncta contraria, vel ei non resistant, vel per resistantiã, quando mater vterum fert diutius, non admodum debilitetur. Vide Hippocratem *lib. de Octimestri partu*, quem tutius hac in re sequeris, quàm Academicos ad numerorum vim superstitione confugientes, quorum dicta inuenies in opere erudito Fabij Paulini *lib. 6. Hebdomad. c. 4.* Hippocratem secutus idem respondit Andr. Laurentius l. 8. hist. Anatom. cap. 9. & q. 30. Annorum climactericorum ratio, vt & Criticorum dierum, potissimum pendet ab humorum & complexionis, quæ in hominibus sunt, ratione ac periodo quadam naturali: Nam ad musicorum numerorum vim confugientes Pythagoræos, & ad Arithmeticos calculos reducentes alios, aut astrologorum planetarias nugæ prouocantes Astrologos accurate retulat Andr. Laurentius l. 3. de crisibus, vsque ad cap. 8. Fracastorium, qui l. de causis criticorum dierum omnia retulit ad motum humoris melancholici, refellit id e. 9. & 10. & postea tandè cap. 13. suam sententiam proponit, causas esse duas, materialem & efficientem. Materialem esse quemlibet humorem noxium quantitate vel qualitate peccantem. Efficientem esse duplicem, vniuersalem & particulare. Vniuersalem & remotam esse cælum, cuius vires ferè omnes Luna excipiat, & nobis communicet. Particularem & propinquam esse ipsam naturam, quam Hippocrates vocat calorem inlitum, Galenus facultatem corpus dispensantem, alij temperiem siue spiritum vocant: quæ sic motiones suas statis cir-

A cuitibus perficit, quasi ratione vteretur: quod si aliquando errat, id à materia vitio procedit, eam contumacia sua vincens.

Iraque quod tardior vel celerior sit crisis, id partim materiali, partim efficienti causæ tribuendum. Si enim humor sit temperamento calidus, substantia tenuis, & qualitate benignus, facilius à natura domari, celerius coqui, & excerni: Si crassus, frigidus & contumax, difficilius. item à validiore natura, citius; à debiliore, tardius coqui.

B Quod autem nunc pari, nunc impari die contingat crisis, id à sola materiali causa provenire, nempe peculiari humoris cuiusque motu; bilem tertio quoque die moueri, pituitã quotidie, melancholicum humorem quarto die, Ergo biliosos morbos omnes imparibus iudicari diebus, cæteros quotidie ex paribus: quia iisdem diebus morbi iudicandi, quibus mouentur. Huius quotidiani, tertiani, & quartani motus causam non minus occultam esse, quam magnetis aut chatarticonum sunt proprietates.

C Quod denique septenarijs tantum perfectæ & salutare crises perficiantur, id totum efficienti causæ tribuendum. *Natura*, (inquit) *desinit sibi elegit tempus, quo motus suos & crises perficit. Tempus illud sola experientia* (quam solam Hippocrates secutus, vt docui idem cap. 11.) *Septimo die, decimo quarto, vigesimo, perfectas & salutare crises saepe contingere: Sunt igitur prefixi illi dies, & à natura ordinati. Cur autem septenarium potius, quàm alium numerum, sibi pro delictis elegerit natura*: Fatetur id altioris esse contemplationis, & Theologicam reddit rationem. *Hoc ideo factum, quia verum omnium Parens & Creator Deus eam Natura legem imposuit. Nam & diei septimo benedixit Deus, & cum filius israel, van-*

quam celebratissimum commendauit, & septimo die post absolutam vniuersi istius, quod oculis cernimus, creationem, quieuit ab operibus suis. Naturam ergo cuiusque particularem crises septimo quoque die perfectas moliri, nec eas alio vnamquam aggredi die, nisi aut impedita aut lacelsita fuerit, & ideo propter huiusmodi impedimenta, nonnunquam intercedentibus diebus seu intercalariibus crises fiunt (de quo idem egit lib. 2. à cap. 13 & hoc li. 13. cap. 15. Particularem denique hanc causam ab illa vniuersali efficiente, nempe cæli motu, iuari, vt si aliquando accidat lunæ septimanas cum septenarijs morbis concurrere, crises inde merito felicior facilliorque speretur. & hætenus tantum à Galeno in lib. de diebus decretorijs Astrologos iuari, de quibus egerat Laurentius d. libro 3. cap. 7. & 8.

Cur denique quilibet septenarius suum habeat indicem, nempe quaternarium, causam esse commune physici & arithmetici axioma, partes de suis proximis totis iudicare: vt cum architectus ex fundamento parietes, ex parietibus tectum futurum, totamque domum colligit. Septenarij partes in quas proximè resoluitur duas esse: quatuor scilicet, & tria: Sed propinquior est quaternarius, indicabit ergo quartus septimum: & vndecimus, qui secundæ septimanæ quartus est, decimum quartum; & decimus septimus, qui tertiæ septimanæ quartus est, vigesimum. Quinetiam quartus dies septimanæ mediusest, parique cum extremis iungitur societate, vnde fit, vt si primus dies morbum discutere aggrediatur, ei finem quartus imponat: Si primus nihil tentet, sed quartus morbum iudicare aggrediatur, septimus finem imponat.] Hætenus ille Regis Christianismi medicus.

A Ex dictis sequitur, si quos Pentaphylli herba effectus habeat, nõ ipsi quinario sed substantiæ foliorum, tribuendos. Superstitiosum autem esse, quod vnum eius folium ephimeram, tria tertianam, quatuor quartanam sanent, item quod heliotropij grana tria tertianam, quatuor quartanam profint; ite alia, huiusmodi in medicinis per ligamenta seruari malo exemplo solitis. tale quoque fuerit arbitrari pilulas seu catapotia impari numero plus prodesse, quã pari, licet equali præbeantur quantitate. Mulci numeri vimagna pollent, non vt numeri, sed vt tonorum varietate, & soni modulamine suauiter animum afficientes: qua de re mox plura. Sequitur etiã ex dictis vanos esse ac superstitiosos, qui vim aliquã inesse volut certis psalmis: eo quod certo numero sint collocati, & eos credunt efficaces, vt prospere cœpta legenti succedant, vel vt grauibus periculis liberentur, vt Psal. 1. *Beatus vir*: quia vnitas est quid perfectum, quasi verò septenarijs & senarijs, & quinarijs, & ternarijs sua quoque non sit perfectio. Dicunt etiam Psal. 10. *In Domino confido*, felicem esse, quia denarius numerus est bonus: & quia centenarius ex decies decem conflatur, ideo adhuc felicior esse centesimum Psalmum, *Misericordiam, & iudicium*. Refelluntur, quia denarius, aut centenarius, quatenus numeri sunt, bonitatem realem nullam habent. Nã nec physicam, nec ethicam bonitatem habent, sed artificiosam tantum ab imaginatione numerantis procedentem, quæ non obtinet vllam in corpora, seu res quæ numerantur, efficacitatem. Deinde in Hebræo fonte alius ordo Psalmorum, quàm in versione Latina: ergo qui psalmus felix est secundum versionem Latinam, infelix erit secundum fontem Hebræum, quod est dictum absurdissimum: vel, di-

centi-

centi Hebraicè vnus erit felix, & dicēti Latine allus: quod æquè ridiculum. Meritò igitur hos numerarios psalmisticos damnat Ciruelus Darocensis p. 3. *de superstitionib. c. 6. in fine.*

Cæterum fraus & dolus Magorum numerariorum ex eo quoque deprehenditur, quòd Archimagus ex Proclo tradidit: non agere ipsos de numero sensili & materiali, sed de formali (vt vocant) & rationali. Etenim ratio formalis numeri nihil est aliud quàm illud ipsum, quo plura indiuidua, plura sunt & ab vnitatē recedunt, quod siue fit pura negatio, siue quid posituum, certè nihil ad operandum efficax indiuiduis adiungit. Nimirum nebulones, sub hac voce formalis numeri, aliquid occultant, quod ad ipsam dæmonis ex pacto operationem pertineat. Confirmatur hæc coniectura vehementer, quia priscei hæretici, qui numeris multum tribuerunt, de Magis idem conuicti non semel fuerunt. De Basilidianis id Irenæus prodit, post quem cæteri, eisdem de Marco constat vetustissimo illo hæretico, & de Gnosticis omnibus.

Cautè igitur legenda, quæ, de efficacia imparis numeri, maiore, quàm paris, congerit, nec satis digere, Petrus Gregorius in Syntaxi artis mirabilis, qui, quod eam sententiam tribuit orthodoxis patribus D. Hieronymo & Cypriano, magnam illis iniuriam facit, cumque loca eorum nulla citet, meritò vanitatis in ea re arguitur, dum, quod patres de imparis numeri mysterijs, (quod vnitas, & Trinitas in sacrosancta cernantur Trinitate) & præstantia differunt: hoc ille, ad nescio quam vim physicam, cum Agrippa Mago & hæretico, quem patribus testem adiungit, ne quid dicam grauius, inconsideratè retulit: Vide D. Hieron. apolog. pro

A libris contra Iouinianum sub finem, & deprehendes meritò hæc à medici, & ab Hieronymo, Origenem, Tertullianum, Cyprianumque citari. quib. hoc Petrus Gregor. impedit. videndum etiam ne quid vanæ superstitionis haurias ex libro Fabij Paulini *de numero Septenario*: nam quæ ille, non tam ex sua, quam Platoniorum sententia, plurima retulit, ea Catholicæ Theologiæ parum sunt consentanea, vt quod illi musicis numeris Magicam vim satis apertè tribuerunt. Nam quæ de vi musicæ commenti poetæ, illa Platonici in Numerorum, quæ numeri, virtutem transtulerunt. Scripserant de orphei musica; illam dæmonibus, animantibus brutis, saxi, arboribus imperasse. Sic enim Ouidius, de arboribus;

---qua postquam parte resedit

C *Dis genitus vates, & sila sonantia mouit:*

Vnbra loco venit; non Chaonis abfuit arbor,

Non nemus Eliadum, non frondibus effulsus altris,

Nec tilia molles, nec sagus & innuba laurus.

Vos quoque flexibiles hedera venistis, & vna

Pampinea vites, & amicta visibus vlni, &c.

D *Metamorph. lib. 10. & Seneca Herc. Fur. addit de dæmonibus, feris, & saxi, & fluuijs.*

Quasi silvas, & aquas, saxaque traxerant.

Ars, quæ prabuera fluminibus moras:

E *Ad cuius sonitum constiterant fera, Mulcet non solitis vocibus inferos.*

Ventos addit Horatius.

Vnde vocalem remerè insecuta Orphea silua:

Arte materna rapidos morantem

De v. musicis.

51. r. c. 28.
Tertul.
e præf.
46. Ep.
han. hæ.
ef. 24. &
lij.
Irenæus
1. c. 12.
Irenæus
b. 2. c. 27.
ib. 15. c.
o.

Fluminum

Fluminum lapsus, celeresque ventos.
De manibus, & dæmonibus idem tradidit Virgilius 4. Georg. & 6. Æneid. Ouid. Seneca, Horatius, Propertius, & hæc breuiter complexus Manilius, adfinxit de sideribus.

At lyra diductu per cælum cornibus inter

Sidera conspicitur, qua quondam ceperat Orpheus

Omne quod attigerat cantu; Manesq; per ipsos

Fecit iter domuitque infernas carmine leges.

Huc simul honos, similiq; potentia causa:

Tunc siluas, & saxa trahens, nunc sidera ducit,

Et rapit immensum mundi reuolubili orbem.

Ecce ut vim musici numeri porrigant in aquam, aerem, terram, cælum, sidera, & inferos. Sed & illud inuenio apud Plinium de cantu; Figularum opera multum rumpi credunt tali modo, & de serpentibus contrahi Musarum cantu, etiam in nocturna quiete, lib. 28. c. 22. Cuius rei, quamuis noster amicus, de re litteraria, ut qui optimè meritis, credat rationem non querendam, sed esse anilem quandam veterum opinionem tamen, quia de serpentum incantatione nonnulla in S. S. mentio est, ut ostendam lib. seq. videtur ratio diligenter inuestiganda.

In primis arbitror, distinguendum inter modos musicos, & susurros magicos, seu mala carmina: his nullam vim inesse naturalem, sed dæmonem ex pacto serpentes soporare, urnas diffringere, & quæ talia, facere: illis vim physicam inesse. Ut verò intelligamus, quæ & quanta in sit, rursus distinguendum inter ea, quæ sensu prædita, & quæ sensu expertia. nam nihil dubito anima-

A lia sensu auditus prædita, musicis modis capi posse, & eatenus admiserim, quæ de miris musicis effectibus adferunt prædicti poætæ, & ut ipse ait, *senilem recitans fabulam*. Martianus Capella li. de Musica. Nam quod Fabius Paulinus ea vult vltèrius obtinere, nõ credo: Sed in ijs, quæ ad animantia aurita pertinent, verisimilia fateor; ut & in Eusebij verbis *de laudibus Constantini*;

B quæ vero ad insensibilia, reijcula & ridicula puto, et de saxis & siluis, &c. Et ideo argumento Plutarchi in *Sympos.* & Solini ca. 7. *Polibist.* quo ab Arionis delphine, ad Megarenfes vel Thebanos muros argumentantur, non assentior. capi carmine fera potuit, saxa non potuerunt. Nihilominus censet vir ille doctus, disputandi saltem (ut ait) gratia ostendi posse, hanc attractionem siluarum & saxorum veram fuisse: Sed postea fol. 284. protestatur, se quæ ad probandum affert omnia ex Platonicoꝝ solummodo mète asserere; nec assentiri, nisi quatenus cum sacrosanctæ Ecclesiæ sanctionibus consentiunt. Prudenter hoc & caute, sibi: melius etiam alijs cauisset, si postquam poætæ illa & Platonicoꝝ deliria, tam diligenter & callide aliquot capitibus proposuerat; censuram singulis seu antidotum ex Catholicæ Theologiæ apotheca apposuisset, ne phaleratis illis dictis minus eruditi decipiantur. Non fecit: quare nonnullum precium operæ futurum, si coner præstare, quod ab instituto nostro minimè alienum arbitror: strictim tamen & indicando, quid in eius argumentis lectori cauendum.

C

D

E Primum cap. 5. citat poëtæ, & quos citauit scriptores Ethnicos; quibus quatenus credendum, non repeto. Nec Nicolai Vicentini musici verba pertinet ad fabulosa illa de Amphione & Orpheo; sed ad veros effectus, quos veteres

memorarunt: nec Steuchus Eugubinus in Psal. 67. in titid aliud adfert, quã nudam fabulã Threiciã commemorationem. Hã quo ad auctoritates ab eo citatas sufficient.

Cap. 6. & 7. modos proponit omnino septem, quibus hãc mira Orpheus facere potuerit; quos priusquã discutiamus, illud mihi spero neminem fore, qui non concedat: non qui probat fieri potuisse, eum continuo id factum euincere. quid; qui se demonstraturum id pollicitus, ne probabiliter quidem (aut fallor magnoperè) id fieri posse probauit, nisi vltima ratione, quã ad musices vim nihil omnino facit. Et principio fundamentum locat omnium modorum, quod est huiusmodi. *mo- uetur cœlum harmonia, & potissimum ipsi planeta.* quid si cum Aristotele id negem? nonne delebitur tota ædificij delineatio: agam benignius. esto. quid tum? hãc Harmonia (ipso Proclo & Platonicis alijs testantibus) non est sensu corporeo perceptibilis, sed animo tantum ac mentes cuius qui saxa & arbores expertes esse neget, cautes ipse sit protecto & caudex. Deinde, ait, *inferiora omnia subiecta esse planetis, & à stellis vim accipere.* quod, quia nimis indefinitè, & vniuersim dictum, certè negamus. probat experimento florum & herbarum; quã ad lunã incrementa & solis conuersiones mutantur, moventur, crescunt, marcescunt; animalium quoque quã siderum naturas sequuntur; & lapidum, quorum eadem lex est, vt Heliotropij, qui solem imitantur, Selenitis qui lunã, Helioselini qui vtrũque sidus, magnetis qui cynosurã. Quã tamen omnia dicimus ad occultas quasdam qualitates, ijs rebus insitas, referenda. nam si non pendet hoc à peculiari natura lapidum, animalium, fructicum horum, si hoc totum oritur à

A subiectione illa inferiorum corporum ad stellas; cur non ceterã herbã, animalia, lapides idem perpetiuntur? sed pergit, & admirandos sympathiã & antipathiã memorat effectus, & contendite eos inde nasci, quod omnes res naturales à stellarum radijs illis dicatis, peculiari caractere virtutis earũ participi inflantur, & superiora corpora in hãc inferiora vires suas infundant: cogor repetere nonnulla ex *cap. 39. 1.* & leuiter iterum delibare. fateor cœlorum orbis & astra non nihil influere virium in res inferiores; sed non quiduis promiscue cuius, verum pro natura substantiã siue essentiã cuiusque rei, apte & diuersimode, & præterea pro dispositione quoque qualitatum. & conditione, singulorum indiuiduorum. Sic enim, non adamas, sed magnes conuertitur; non ad Orientis viciniora signa, sed ad Arcton. Si cynosura influit in magnetem quia inferior; cur non in ferrum, plumbum, aut alios lapides? Deinde multo præstantioris est efficacitã, vim attrahendi tribuere alteri: quam ipsum illud attrahere ad se. verbi gratia, efficaciore influxu indigeret cynosura, ad dandum magneti vim ferrum alliciendi, quã ad attrahendum ipsum magnetem. Nec sequitur, magnes attrahit ferrum, & magnes attrahitur à cynosura: ergo magnes vim ferrum attrahendi accepit influxu cynosurã. Quã potest esse tanta vis efficacitã siderũ, vt in res adeo differentes specie ac genere; ventos, fluuios, montes, siluas, saxa, dæmones, musicum sonum faciant efficaciter hãc omnia imperio quodam operantem? quo pacto idem sonus vnus citharã tam diuersa potuit attrahere? frustra confugas ad sympathias & antipathias: nam hãc non defluunt ex sideribus, non defluuntur ab orbibus cœlestibus, sed

ipſas rerum differentias & ſpecificas formas conſequuntur. At quæ de peculiari illo charactere aſtrorum Platonici iactitant; ea Theologi (hoc eſt Philoſophi Chriſtiani) vt commentitia, & de ſuperſtitione vehementer ſuſpecta, iam pridem exploſerunt. Nos ergo iubeamus illa valere, quia Catholici ſumus, quia ſuperſtitionem deteſtamur. Quæ addit, maioris momenti non ſunt. Nec enim *naturalis Magia*, cum vult ſummis infima in-
eſſe, & in imis latere ſumma; tam con-
fuſum chaos voluit inducere, vt cun-
ctis imis omnia ſumma & cuncta i-
ma ſummis omnibus velit ineſſe; ſed
quædam quibusdam: nempe ijs, quo-
rum formæ ſpecificæ idoneæ ſunt, ad
ſummorum influxus recipiendos: quæ
conditio inſenſilibus iſtis deeſt. Vnus
eſt ac ſolus Deus; in quo vno cætera om-
nia excellenti quadam eminentique
ſunt dignitate: ipſe ſolus eſt harmonia
ſui, & vniuerſi: & hoc ſenſu ſolummo-
do verum eſt, *ἀρμονίαὺν οὐρανὸν τὸ πᾶν*,
harmoniam vniuerſa continere: quia
videlicet Deus omnia in numero, pon-
dere, & meſura diſpoſuit. Quod vl-
terius Anton. Mizaldus tetenderit *lib. de harmonia cæli & terræ*, factum ab
eo, nec piè, nec philoſophicè. Quod
Macrobius aſſerit, *Muſica capi omne
quod viuunt*: id ſi de muſica ſoni corporei
& veri loquimur: non niſi de illis crea-
turis verum eſt, quæ ſenſu auditus ve-
re prædita ſunt: ſi de muſica capias me-
taphoricæ vel imaginariæ aut ſpeculati-
uæ illa, quæ in nuda quadam propor-
tione quantitatiua poſita eſt; nihil ad
Dionyſium, quod aiunt. nam ſaxa, &
thylas talis muſica, non niſi imaginariè
& metaphoricè duxerit. *Mundi ani-
ma quadam, animari & viuere que-
cumque in mundo ſunt*, eſt merum fi-
gmentum gentilium philoſophorum

A in Theologorum ſcholis iam pridem
damnatum: cum nulla ſit mundi a-
nima ſegregata à formis ſubſtanciali-
bus rerum ſingularum. Si ſaxa viua
ſunt, vt voluere poſt Thaletem & Ti-
mæum Philoponus *libro primo de anima*
& alij, & multis Paulinus *capite ſexto*
nititur probare; viuunt animâ propriâ,
non communi; & propriâ, quali viuæ
ſunt arbores, vegetante dumtaxat, non
ſenſitiua. nec aliud vel Hippocratis *l. b.
de naturâ pueri*, vel Plotini 4. *Ennead.*
4. argumentis probatur. Quale verò
illud, & an Eccleſiæ tolerandum?
ſtellas viſu & ratione præditas, quod
dicitur *fol. 198.* cuius dogmatis falſitas
erronea doctiſſimè ab Eſpencæo *lib.
de animatione cælorum* antè multos an-
nos fuit demonſtrata. At *lapides va-
rij varie à ſtellarum radijs mouentur*: vt
ſelenites, qui non ſolum figura & colo-
ribus lunam imitantur, ſed etiam mo-
tu: illam enim vſque ſubſequitur,
vel potius cum illa circumfertur:
vt *magnes*, qui vim quoque motum
alijs tradendi, & in alios transferen-
di accepit; vt *pantaura*, lapis ab Apol-
lonio inuentus, qui cæteros ipſe lapi-
des trahit; vt *androdemas*, qui argen-
tum, æs, & ferrum; vt lapis ille *Cy-
zici* fugitiuus, quem Argonautæ pro
anchora vti ibi reliquerant, & Cyzicæ-
ni è Pritanæo ſæpe profugum plumbo
fixerunt: vt *automata* varia Boetij &
aliorum, quæ motum hunc acceperè à
radijs ſiderum, teſe in loca & corpora
iſta inferiora penetrantium, & in ea
agentium: ſicut etiam obiecta imago in
ſpeculare vitrum, & *paries* in vocem refle-
ctendam, & *ignis* in ſulphur atque eſcam.
Hæc ille: quæ me à ſententia nequeant
dimouere. Nam ſine neceſſitate vl-
la hi radij conſtituuntur, quos alias re-
futauiſmus. *Automata* illa, cum ſint ar-
tificioſa, ab artificio humano per certa

quædam instrumenta mathematicis
fulra proportionibus, tendiculis, rotu-
lis, &c. vim acceperunt, non à stellis, &
ab intrinseco, non extrinsecus patiebā-
tur, & mouebantur: vt cernere est in il-
lo B. Francisco, & alijs nonnullis, quæ
serenissimus Archidux Austriæ, dux
Styriæ, Carinthiæ, &c. Ferdinandus Ca-
roli F. Ferdinãdi N. maioribus suis re-
ligionis zelo, & virtute, dignissimus,
possidet. *Ignis* agit in sulphur & in es-
cam, non in alia, quia alia carent dispo-
sitionibus ad subitam inflammationē
requisitis. *Specula* reddunt imagines so-
la superficiē politura diaphana, & splē-
dida æqualitate, per congruam incru-
stationem terminata. *Echo* sola voci
repercussione resultat: & hæc omnia
promiscue obtinent, quouis planeta,
aut sidere dominante. Quod & in *mag-
nere*, a *Andromante*, *pantaura*, & alijs
lapidibus deprehendas. Vnde patet nõ
à cœlesti corpore, sed à propria (quod
cogor sapius repetere, quia aduersarij
eadem sæpius inculcant) forma & spe-
cie hæc vim hinc gemmis inditam cœ-
lo nihil largiente, præter communem
suum & ordinarium influxum: atque
ita *selenites* propter occultam ali-
quam qualitatem, à specifica differentia
eius manantem, admirandas illas mu-
tationes colorum & motus edit; eo
quod qualitas illa lunaribus qualitati-
bus amica quadam naturæ similitudi-
ne, & (vt sic loquar) amoris physici
vinculo, colligetur. Nec mirum nos has
qualitates explicare non posse; quia ipsi
fontes earum, nempe differentiæ speci-
ficæ, nos latent. Ponendas tamen diffe-
rentia specificæ conuincit. Nam diuer-
sa species diuerfas dispositiones natura-
les requirit: & medicis experimento
compertum est, quædam se totis, hoc
differentiæ specificæ seu formæ ratio-
ne; quædam non nisi vna aliqua quali-

A tate ad certos effectus idonea reperiri:
& quæ talia, illa quouis tempore vim
illam apta nata sunt exercere, nec opus
est expectare, dum istud vel illud astrū
dominetur.

B Vanitas commentū huius Platonici
adhuc clarius elucet, si modum ip-
sum, quem ex refutatis hinc argumen-
tis eliciunt, præsius consideres: hunc
ita expressum habes. *fol. centesimo no-
nagesimo septimo.* Quemadmodum ex
certa herbarum & vaporum commistione
& compositione, per artem medicam astro-
nomicamque confecta, constituitur communis
quædam forma velut harmonia, siderum
muneribus & quasi dote ornata; vt in the-
riaca, que mirificam habere vim existi-
matur, aduersus aduentantem senectutem
atque venenum, tribus in ea pariter con-
sentientibus virtutibus, cœlesti scilicet, per
C artificium oportuna admixtionis accersitæ;
altera item cœlesti, sed partibus eius natu-
raliter insita: tertia demum elementari. Sic
ex tonis, primo quidem ad siderum normam
delectis, deinde ad eorummet exemplar &
conuenientiam inter se compositis; commu-
nis, quasi quadam harmonia forma colligi-
tur, & in ea cœlestis etiam vis suboritur:
D cœlesti illa huiusmodi temperata respon-
denti harmonia, que virtus cœlestis deuoca-
ta, possit animos flectere, delectare, ad iram
impellere, cohibereque.]

E In quibus verbis congeriem quandā
video falsarum suppositionū. I. Quod
per astrologicas obseruationes vult
theriacā & cætera medicamenta com-
poni & admisceri, quæro quo tempore
pharmacopæo sit astrorum iste situs
considerandus, an herbarum legenda-
rum, an miscendarum, an vtroque? si
vtroque, annus Platonici ille magnus
est expectandus, & interea virtus her-
barum emarcescet. Si legendarum, at-
qui quando miscbuntur, forserit in-

fluxus

fluxus contrarius: si miscendarum; non vno die, sed sæpè multis hæc cōmixtio fit, deinde qui fieri potest, vt cum tanta sit diuersitas, immò & contrariæ quandoque qualitates herbarum miscendarum, vnus & idem cœli influxus, vno tēpore, idē tribuat singulis, quod singula requirunt, & quod conueniat vniuersis? Item communi: illa forma est chymæra tantū Platonica, & quoddam ens rationis, nusquam subsistens, vel existens: vt etiam prima illa vis cœlestis dependens à certa dierum, & mēsiū & annorum obseruatione superstitiosa. Hanc denique vim volunt cōmisceri virtuti primæ cœlo deuocata (nonne videris, lector, tibi audire ritus magicos Numæ de Ioue Elicio, & similibus:) sed pergunt; ad deuocandum autem, esse nec esse cognitionem conuenientiam tonorum cum regulis; ad hanc cognitionem teste Ficino, tres regulas astronomos præscribere. Prima est, indagare, quas in se vires habeat, & quos effectus ex se producat quælibet stella, sidus, & aspectus; & quæ horum quodque ferat, & quæ auferat: & in sonis, atque verborum significationibus hæc cuncta inferenda; reiicere oportere quæ auferant, & ea musicum detestari, probare verò, quæ ferant. Secunda est, considerare quæ stella, cui loco, vel rei, vel homini maximè dominetur; & obseruare, qualibus passim sonis atque cantibus illi homines vtantur, & ex quo genere harmoniæ quælibet ex natura res sit constituta (id est, qua proportione, & quomodo.) vt ipse similes quoddam musicus adhibeat, vna cum significationibus, quæ sideribus iisdem studet exponere.

Tertia est regula, animaduertere situs aspectusque stellarum quotidianos, & sub his explorare ad quales potissimum sermones, cantus, motus, saltus,

A mores actus incitari homines, & res singulæ ad quos effectus soleant: vt similia pro virili in cantibus adhibeat, & imitetur cœlo simili placituris, similemque suscepturis influxum: Hactenus illi: quæ omnia nos, vt futilia & magiæ veritæ quædam regmina & inuolucra, reiicimus, *capite 3. quæst. 1. & capite 4. quæst. 1. &* quoad verba illa significantia, reiiciemus mox seq. quæstione. Prima regula illis falsis fundamentis innititur, & obseruationem exigit, cui adipsicendæ nullius hominis vita, sed nec cornicis sæcula, sufficiant, quæ etiam est in se incertissima. Secunda non est expertus erroris & herelis, cententium altrahominibus dominari, de qua differemus (Deo dante) *libro tertio disputationum contra diuinationem astrologicam.* Tertia, quoad res sensus expertes, cantu aut voce mouendas, vt docui, ridicula & indigna philosophis est censenda.

C Cum ergo talia sint Platoniorum fundamenta non obscurum est aliquid videntibus, quàm solidè & prudenter arenæ inædificentur septem illi modi, quibus *capite 7.* asserit, Orpheum verè & re ipsa saxa, & siluas, trahere cum animantibus ad cytharæ modulos potuisse: Sed qui isti modi?

D Primus est id fieri potuisse vi ipsa musicæ cœlorum, vt dixi, influxum eliciente, deducente, attrahente.] Hic modus nititur duabus falsis hypothesis: scilicet, esse quandam mundi animam, harmonicis numeris compositam, res singulas peruadentem; quæ musico concentu delictetur, item cœlum & sidera esse animata anima rationis com-pote, & quæ ira concitetur, & voce sonora demulceatur. Quæ cuncta à Theologis improbari, ipsemet Paulinus fatetur.

Secundus est, hac virtute præditū esse

cantum, non soni tantum ratione, sed ex occulta quoque vi verborum, quae celestem illam vim detrahi de superna sede posse censent; & confirmant prodigij plenius verborum alijs effectibus, quae omnia prudenter Paulinus ex Theologorum praescripto ad demonum fraudes referenda non diffiteretur fol. 204. & 206.

Tertius est dependens ex illa astrologica obseruatione, cui Ptolomaeus & Albumazar, & similes plurimum tribuere: hunc quoque Paulinus fol. 207. Magicam annumerat; addere debuit, illicitam & daemoniacam, nequis de naturali accipiat.

Quartus inde petitur, quod proportionum numerorum vim habeant similem figuris: figurarum vero certis lineis & punctis conformatarum admiranda sit efficacia: & quia lyra Orphei, ad caelestis lyrae figuram fuerit conformata. Sed hanc rationem, & Platoniorum de figurarum virtute deliramentum, merito Paulinus cum Theologis nugae & somnia esse credit, & addit Concilij ac Pontificum decretis esse prohibitum huiusmodi studium. Ego refutau. d. c. 1. q. 4.

Quintus modus, est petitus a vi quadam eximia natura, quae soli Orphei, vel cum paucis, erat concessum; per quandam sympathiam rationem illi cum rebus omnibus: per quasdam indiuiduas conditiones ad hoc aptas; inditam: ut videmus rebus innumeris a natura quasdam virtutes mirificas insitas, quarum plurima exempla idem accumulatur Paulinus a fol. 210. sed misceat veratilis, comperta incompetis: ijs quae in S. S. legimus, quae apud poetas leguntur: & quae diuino facta miraculo, ijs quae naturali vi perficiuntur. Quid enim cum natura commune robori Samsonis? aut quae vir-

A tus illa naturalis comae vel capillis infusa? nec vlla vi naturali Franciae Reges strumam sanant contactu: nec asina Balaam loquens, nec campana Villulae, nec pisciculi coenobij Mauriciani, inter naturam admiranda debuerunt numerari: nec verisimile est Orphei vim illam attractiuam lapidum ac siluarum a natura datam. Nam exemplorum, quae physica ratione constant, & ab eo referuntur omnia sic vim exferunt in vniustantum speciei materiam, ut in alterius nihil tale queant. Magnes ferrum attrahit, non auri minorem molem, Tentiritas crocodili fugiunt, non aspides aut hippopotami, lupini tergoris tympanum in agninae pellis tympanum valet, non in vitulinae. Galli cantum formidat leo, non vulpes, & sic de caeteris dicendum. At Orpheum censent isti vim habuisse deducendi cantu non tantum quercus, sed omnes omnino species arboreas, nec arbores tantum, sed & qualiacunque saxa & marmora, rupes ipsas & vastos montes, Oslam, Rhodopen, &c. animalia quoque, non docilia modo, ut sunt elephas, ac delphin, & cerui: sed feras maxime efferas ac stolidas cuiusque speciei.

D *Sextus* modus tradit admixtionem artificiosam & naturalem elementorum. Verum haec etiam mirifica quandoque perficiat, in quaestione tamen, de qua nunc agimus, est superflua. Nam hic nulla naturalis elementorum admixtio interuenit; sed nuda per sonam citharae aeris verberatio, quae res inanitas non potest attrahere, nec sensus aurium expertia demulcere. Naturalis elementorum in cantu admixtionis nihil reperio: sed solam illam imaginatam triplicis generis virium commixtionem, quam esse nullam ostendi.

Septimus,

Septimus, est vis attractiua quædam fascinoſa ſeu magica: quam cum Plotinus d. libro 4. fieri velit, vel ex occultis quibusdam qualitatibus rerum, vel figuris, vel cantu vel deſiderio ſeu imaginatione; ſecundum & tertium modum iam reiecit: quartum quoque, qua tribuit imaginationi virtutem efficacem in longè ab imaginante diſtantia: ſed & primum refutaui, oſtendens nullam dari poſſe phyſicam qualitatem occultam, quæ in tam diuerſæ ſpeciei, imò & generis reſ ſimul eodem modo queat operari, cum id eam ſit neceſſe facere per modum cauſæ, non primarię ſeu vniuerſalis, ſed ſecundarię & particularis. Nec enim vlla qualitas in eſt ſingularis vlli rei ſingulari, qua ſingularis eſt, quin ad diſpoſitiones indiuiduas pertineat, & ab iſtis dimanet, & proinde non niſi effectum particularem & ſibi proportionatum poteſt producere.

Reſtat ergo, illa que de inanimatorum attractione ſeruntur, eſſe vel fabuloſa, vel demoniaca operationis, vt veriſſime iudicauit Pausanias lib. 6. Nam Orpheum magum inſignem fuiſſe, memini me apud Suidam legere.

Addamus muſices effectum alium mirabilem, *Tarantulam* vocant, inſectum ab vrbe Tarento Apulię, vbi frequens; eius duo ſunt genera, quæ videntur Buſtamantius in libro de animalibus ſacra ſcriptura & alij, non ſatis diſcernere. Vnum eſt ex genere lacertarum, quod ſtello vocari poteſt, *Salmangueſam* vocant Hiſpani, de quo non loquimur modò: alterum eſt ex genere araneorum, ſeu phalangiorum, Hiſpaniæ (quod ſciam) ignotum; huic peculiare eſt, quod ex Matthiolo in Dioſcoridem libro 2. capite 57. referam. Vagatur ætate in campis, & proſerpi-

A ex terræ cauernulis, & icit meſſores, quorum crura ocreis non munita; iciti alij perpetuò canunt, alij rident, alij plorant, alij ſaltant, alij clamitant, alij dormiunt, alij vigilijs afficiuntur, alij vomitionibus laborant, alij ſudant, alij tremebundi fiunt, alij pauoribus inſtantur; alij alia patiuntur incommoda, fiuntque phreneticis, lymphaticis, ac maniacis ſimiles. Sed mirum (addit Matthiolus) certè, quam facile huiusce veneni vis muſica malceatur. Quandoquidem, vt equidem aſſertari poſſum, auditu lyricis inſtrumentis, vel tibiaram ſono, primo ſtatim occurſu à languoribus ceſſant, & in medium tripudiarum & ſaltare incipiunt, tamque diu rem proſequuntur, ac ſi ſani eſſent, & nullo vnquam tenerentur dolore; quod ſi eueniat, vt tibicines tantillum conqueſcant, ac interponant, non multo poſt tempore in terram concidunt, & ad priſtinos redeunt languores, niſi tamdiu in deſiciente ſonitu ſaliant, atque tripudient, donec veneni virus partim inſenſibiliter percutis meatu, partim per ſudorem exeat & diſcutiatur.

Ob id igitur tibicines ſtipendio conducuntur, alternatimque mutantur, vt abſq; vlla ſonitus intermiſſione, tamdiu tripudient de morſu, quouſque penitus curati: cum tamen dum hac aguntur, ſint, qui antidotis eos corroborent, nimirum theriaca, mithridatice, ac alijs, quæ venenorum morſibus aduerſantur. Hæc ille, quibus addendum videri muſicam iuuare, quia melancholicos & lymphaticos affectus venenū illud interit, ſi ad hoc aptū natū humorum corporis; & ideò muſica, quod S. S. proficitur, lætitiā in animo gignēte, pellitur noxa cōtraria. Cōfirmatur: quia nō quiuis moduli quibusuis ad morſus, ſed certi certis proſūt. Vnde natū, vt quidā hoc nō perpēdentes, qui in eos inciderant, quibus congrua

modu-

tonforibus notissimam. Audiui, qui adderent; si quæ pupugerat tarantula, etiam in alio loco, moreretur, confestim morbo liberari iustum ab ea: quod si verum, admirandum sane est huius veneni miraculum: de cuius causa mihi non liquet. quæ enim dependentia veneni tam remoti à sua matrice seu fonte? aut quæ hæc operatio in tam distantibus?

QVÆSTIO III.

An verbis, & incantationibus vis insit morbos sanandi, aut mirifica perficiendi.

ali. 7. & 5. contra Celsum. Serenus de re med. 4. r. us l. 8. c. 5. Oclauianus in Euphoristis. Marcel. Trallianus 1. 2. c. 2. Picius in Positione Magicis. Ficinus de vita Itulio sor. Pöpona. & c. ex l. C. etiam Grilland. de sortil. q. 8. & Pele Loyer. de spect. c. 11. & l. 4. ca. 4. & Aug. Thuanus in Parabola vincito.

DE TVR Origenes a nō immunis ab hoc errore, quem secuti quidam medici valde superstitiosi. Q. Serenus, & Aetius, & alij. conatur Trallianus etiam Galeno ascribere: consentiunt Arabes ferè omnes Cabbalisticæ & recentiores Iudæi; Magi quoque omnes, cū Agrippa & Paracelso: Plinius, & cum eo recentiores quidam, & qui Platoni nimis addicti. Item Cabbalisticæ quarti ordinis. Nam vt hoc obiter dicam, tot eorum sunt ordines. primus eorum, qui sequuntur traditionem R. Rambani super Genesim, de quinquaginta portis intelligentiæ. Secundus, qui sequitur Abraham à Veneris, qui in libro suo de creatione mundi ponit triginta duas semitas sapientiæ, quas amplexi R. Isaac, & Iacob Cohen. In his duob. nihil deprehendo magicū, sed solas nugas. Tertius ordo fuit ponentium decem enumerationes, Nezer Zephyroth, vt Ioseph Castiliensis in sua Isagoge, Ioseph filius Carnicol. in libro portarum iustitiæ & Paulus Riti in Porta lucis: hi incipiunt viam sternere superstitioni. Quarti ordinis sunt, qui constituunt

A plura principia, nā quinquaginta portis addunt, litteras 22. alphabeti, & sic faciunt numerum 72. quem vocant SEMHAMAPHORES, nomen expositorium Dei, & dicunt esse numerum LXXII. Angelorum præsidium orbis, & per quos inuocatos edantur miracula ab hominibus, hanc docuere Ioseph Carnitof. & Recanath, & alij. Hæc est Cabala merè blasphemata & magica. Verū hi omnes diuersis fundamentis nituntur. Quidam impie negāt curandum, hisce rebus dæmonum opera interueniat, necne (vt Paracelsus) qui proinde satis indicant ea naturaliter non perfici: & hoc dicere hæreticum est. Alij (vt, quos citavi, medici, & Plinius) solis adhærent experimentis, & quæ fieri vident, leuiter nimis illis ipsis, quæ cernunt adhiberi, medijs ascribunt, de ijs quæ non vident nihil cogitantes, Platonicis quoque Physiologia minus addicti, Magicis autem nugis nimis creduli: facile pronaturalibus superstitiosa multa ceperunt, contra hos omnes hanc statuimus.

Conclusionem, Nulla vocabula vim habent naturalem vulnera vel morbos sanandi, vel noxas alias depellendi.]

D Dixi, Nulla (negans de quouis verborum genere) siue ore prolata, siue scripto comprehensa; siue sola & incomplexa (vt vocant) siue complexa, & in propositionem vel orationem aliquam versa aut prola relata: siue significatiua, siue nihil significantia: siue Hebræa, siue alterius linguæ: siue dicta cum sibilo aut afflatu, siue aliter, quomodocunque, absente, vel præfente ægro.

E Dixi, Vim naturalem, quia Zelotypia illa adiuratio & lex TORATH KINA, quicquid habebat efficacitatis, deorsum habebat: ferè sicut hodie.

dicens, verba medetur morbis corporis, &c. quod sane erro neum est. Nisi quis illos velit excusare dicendo, loqui de verbis, vt sunt pacto nixæ: sed hoc fore impro prie vim verbis tribuere: quæ non exijs, sed ex pacto conuētu, & quidē per dæmonem.

מירת סכנת N um. 5.

preces